

[H.C. HANSEN]

DEN BORGERLIGE

socialdemokrat

Claus Bjørn:
H.C. Hansen

500 sider, 399 kr.
Fremad, 2004.

Historie Netmagasinet
www.historie-nu.dk

Historie-nu.dk er et gratis historie magasin, der sætter nutiden i perspektiv, giver baggrunden og skaber diskussionerne.

Den historiske biografi har fået en så succesfuld opblomstring, at der synes belæg for, med en lettere omskrivning af Groucho Marx, at konstatere, at den nok er kommet for at blive. Siden 1993 har prominente socialdemokrater som Hartvig Frisch, Hans Hedtoft, Jens Otto Krag og Per Hækkerup været genstand for en biografi. (Dertil kommer mere eller mindre heldige forsøg på at portrættere nulevende socialdemokrater som Auken, Nyrup og Lykketoft). Nu er turen så kommet til H.C. Hansen, som atter kom til den danske befolknings kendskab i forbindelse med journalist Poul Brinks arbejder om Thule-basen og afsløringen af det såkaldte H.C. Hansen-brev. I den brede offentlighed er Claus Bjørn nok bedst kendt som Tv-ekspert i monarkiske forhold, en position han bl.a. har nået i kraft af hans bind10 *Gyldendals og Politikens Danmarkshistorie* og vel især bogen *Blot til pynt* om det danske monarki. Bjørn er imidlertid en meget alsidig historiker, som både er en særdeles kyndig landbrugshistoriker, og velbevandret i dansk udenrigspolitik. Denne alsidighed til trods er det imponerende, at han nu har kastet sig over at biografere en statsminister fra den nære samtidshistorie. Derved slutter han sig til den forholdsvis snævre kreds af historikere, som emnemæssigt og tidsmæssigt spænder meget vidt. Bjørn skriver i sit bidrag til rækken af socialdemokratiske kongeportrætter op mod den tendens han ser til at undervurdere H.C. Hansens format som politiker. Med andre ord er det Bjørns opfattelse, at især Krag's vurderinger har fået afgørende indflydelse på H.C. Hansens eftermæle. Det er da også rigtigt, at Krag ikke altid leverede særligt velmenende karakteristiker af H.C. Hansen i sine skrifter. Ikke desto mindre har Bo Lidegaard i sin Krag-biografi været ganske omhyggelig med ikke lade Krag's ord stå ufortolkede, tværtimod efterlader Lidegaards vurderinger en udmærket karakteristik af H.C. Hansen. H.C. Hansen var en betydende skikkelse i Socialdemokratiet i en tid, hvor Danmark gennemgik en række store forandringer, og han fortjener at få sin egen biografi. Claus Bjørn kan sit håndværk, og han har begået en læseværdig biografi, som dog ikke er helt lydfri.

Fra første side mærker man som læser, at her er en forfatter, som vil noget med sit stof. Bogen har den for genren klassiske kronologiske ramme, og det giver en glimrende indføring i den imponerende sociale opstigning, som blev H.C. Hansen til del. Det er en medrivende fortælling om den intelligente arbejderdrengs hårde slid med både sit fag og det organisatoriske ungdomsarbejde, over den egentlige ansættelse i partiet og derfra videre som folketingsmedlem, minister, oppositionspolitiker og sidst statsminister. Bjørn har et sikkert greb om stoffet og en vedkommende og personlig stil. H.C. Hansen var ikke kun et magtmenneske, han var også musisk, og havde også som kollegaen og konkurrenten Krag en lyrisk åre og en glæde ved det danske sprog. Den store forskel var blot, at H.C. Hansen aldrig så digtekunsten som en kilde til sin forløsning, men snarere som et stykke husflid. Han skrev lejlighedssange og havde til trods for en ungdoms digtsamling ingen aspirationer om at leve som forfatter.

Bjørn formår fint at præsentere H.C. Hansens ambitiøse stræben efter indflydelse og magt i det parti, som han oprigtigt så som garanten for et bedre samfund, med social tryghed og tilstrækkelige fødevarer til alle. Det paradoksale er dog, at uanset hvor forbunden H.C. Hansen var med arbejderbevægelsen og dens værdigrundlag, så fremstår han som den mest borgerlige af de socialdemokratiske statsministre. H.C. Hansen havde en tiltro til fællesskabets værdier, men også en grundlæggende tro på, at den enkelte borger skulle yde sit bedste hertil, borgerrettigheder kunne ikke meningsfuldt adskilles fra borgerpligter.

Samtidig er det værd at bemærke, at Bjørn på udmærket vis for vist, at H.C. Hansen ikke var ideolog, men snarere handlingsorienteret og pragmatisk. Han var en hårdtarbejdende resultatorienteret politiker, som stort set kun anvendte en decideret ideologisk argumentation når han skulle markere sit livslange modsætningsforhold til kommunismen. I den henseende er Bjørns biografi endnu en dokumentation af, hvordan ledende socialdemokrater fra Hartvig Frisch og frem betragtede kommunismen som den egentlige politiske modstander. Kommunisterne var med deres udemokratiske sindelag af det onde, dertil kommer selvsagt, at de partier kæmpede om kontrollen med arbejderbevægelsen.

Som nævnt er bogen ikke helt lydefri. Bjørns projekt er at rehabilitere H.C. Hansen, og det står i vejen for den egentlige kritiske analyse af de mere dunkle sider ved den ellers ordentlige politiker. Således savnes en mere grundig analyse af, hvad H.C. Hansens samarbejde med og vidtforegnede netværk i militær og politi betød for den senere kontrol med kommunisterne i Danmark. Havde H.C. Hansen i kraft af sine personlige kontakter en indsigt i aktiviteter, som lå uden for normal demokratisk kontrol? Det berører Bjørn end ikke perifert, på trods af, at netop pointerer H.C. Hansens evne til at skabe fine personlige kontakter med politifolk og officerer. Ligeledes undlader Bjørn at undersøge, hvordan H.C. Hansen indledte den omtrent 40-årige dobbeltbundethed i udenrigspolitikken vedr. USA's deployering af atomvåben på Grønland. Senere ministres videreførelse af praksis med at skjule brevet legitimerer i sig selv ikke H.C. Hansens valg.

Det væsentligste forbehold er dog, at Bjørn for bastant placerer H.C. Hansen i et modsætningsforhold til Krag. Der er ingen tvivl om, at H.C. Hansens forhold til Krag aldrig blev så venskabeligt eller hengivent som til Hedtoft. For mig at se forekommer det dog ikke sandsynliggjort, at H.C. Hansens virke i så høj grad var dikteret af forholdet til Krag. Tværtimod dokumenterer Bjørn jo selv, hvordan H.C. Hansen gentagne gange brugte Krag til at løse vanskelige opgaver.

Disse forbehold ændrer imidlertid ikke ved, at Bjørn har skrevet en vedkommende og vidende bog, som med god grund vil appellere til mange med interesse for den gryende danske velfærdsstat.